

Abelova nagrada

Budući da matematičari nisu imali tako ugledne međunarodne nagrade kao što je Nobelova, norveška je vlada 2001. godine ustanovila njezin analogon — **Abelovu nagradu za matematiku**¹. Nagrada nosi ime velikog norveškog matematičara Nielsa Henrika Abela (1802. – 1829.), čija su djela iz područja Teorije grupa u temeljima algebre, jedne od fundamentalnih matematičkih disciplina. Danas, primjerice, svaki matematičar poznaje komutativne grupe, poznatije kao Abelove grupe. Nagrada je godišnja i njezin fond iznosi 200 milijuna norveških kruna ili 22 milijuna američkih dolara.

Abelova nagrada prvi je puta dodijeljena prošle, 2004. godine, a dobitnici su **Isadore Singer** (80) sa MIT-a (Massachusetts Institute of Technology) te **Michael Atiyah** (75), umirovljeni profesor iz Cambridgea i počasni profesor Sveučilišta u Edinburghu. Nagrađeni su za dokaz *Indexnog teorema* koji povezuje topologiju, geometriju i analizu i koji je jedan od središnjih međaša matematike 20. stoljeća. Sir Atiyah u britanskom *Daily telegraphu* piše kako je “*Indexni teorem Trojanski konj kojega matematičari koriste kako bi prodrli u fiziku i obrnuto. Kad smo to prvi puta napravili, nismo ni pomišljali što sve može slijediti*”.

A Singer govoreći za BBC kaže: “*Oduševljen sam nagradom koju sam dobio sa Sir Michaelom. Naše djelo ruši barijere među raznim granama matematike i to je vjerojatno njegov najvažniji aspekt... Ono također ima ozbiljne primjene u*

teorijskoj fizici.” Osvrćući se na uspostavu same nagrade, dodao je: “*Cijenim pažnju koja je dana matematici. To je vrlo zaslužno jer matematika je osnova prirodnih znanosti i inženjerstva.*”²

Dobitnik Abelove nagrade za 2005. godinu je **Peter D. Lax** sa Courantovog instituta matematičkih znanosti njujorškog sveučilišta “*za svoj epohalni doprinos teoriji i primjenama parcijalnih diferencijalnih jednadžbi i određivanju njihovih rješenja*”.

Lax je rođen u Budimpešti 1926. g., a od 1941. g. živi u Sjedinjenim Američkim Državama. Za svoj znanstveni rad primio je brojna ugledna priznanja i nagrade. Od 1962. g. član je Američke akademije znanosti, a bio je potpredsjednik i predsjednik Američkog matematičkog društva.

¹ O matematičkim nagradama u svijetu objavljen je u 21. broju **MŠ**-a članak Sandre Gračan, a u broju 22. nalazi se prilog o hrvatskoj Matematičkoj zakladi za znanost iz koje se dodjeljuje nacionalna nagrada za matematiku.

² O Abelovoj nagradi i dobitnicima iz 2004. g. možete pročitati sjajan tekst Keitha Devlina koji se nalazi na http://www.maa.org/devlin/devlin_04_04.html